



YEREL YÖNETİMLERİN ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN ÖNLENMESİNDE İLGİLİ KURUMLARLA ETKİLEŞİMİ*

Eyüp ZENGİN

Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü, ezengin@yahoo.com

Mücahit KESGİN

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, mkesgin76@hotmail.com

ÖZET: Kamu yönetimi sistemi içerisinde merkezi yönetimden sonra en büyük ve en önemli parça olarak yer alan yerel yönetimlerin, yerel düzeyde artan sosyal sorunlar, talep ve beklentiler nedeniyle etkinlikleri ve gereklilikleri çoğu zaman merkezi yönetimin önüne geçmektedir. Yerel ihtiyaçları karşılamak amacıyla kurulan, yerel topluluğa karşı sorumlulukları olan bu kuruluşların; kentsel altyapı, bilgi sistemleri, eğitim, sağlık, kültür, ekonomi gibi görevlerinin yanı sıra kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açılması, özürlü, yaşlı, düşkün durumda olan insanlara hizmet götürülmesi gibi sosyal uygulamaları hayata geçirmek gibi görevleri de bulunmaktadır. Yetki alanları içerisinde yaşayan insanların sorunları arasında bulunan ve Büyükşehirlerde daha çok ön plana çıkan dilencilik, madde bağımlılığı, sokak çocukları, çocukların suç işlemesi gibi toplumun esenliğini bozan ve diğer bireyler üzerinde olumsuz etkiler doğuran sorun alanlarında yerel yönetimler daha işlevsel olmalıdır. Bu çalışmada, çocuk suçluluğunun önlenmesinde yerel yönetimlerin diğer kurumlarla etkileşimi üzerinde durulacaktır. Ayrıca, çocuk suçluluğunun yerel yönetimlerle ilişkisi, diğer toplumsal kurumların etkisi, uygulanabilir politikalar belirlenmesi ve uygulanması konuları araştırılacaktır.

Anahtar kelimeler: Çocuk, Çocuk suçluluğu, Yerel yönetimler, Aile, Polis

THE INTERACTION OF LOCAL GOVERNMENTS WITH THE RELEVANT INSTITUTIONS ON THE PREVENTION OF JUVENILE DELINQUENCY

13

ABSTRACT: The activities and the necessity of the the local governments, next to the biggest and the most important part, namely the central government, in the public government system, usually surpass those of the central government due to social problems, demands and expectations on local levels. These institutions, which are founded to respond to the local requirements and are responsible to their local public, have some duties such as setting up urban infrastructure, information systems, providing education, health, cultural facilities, improving economy, additionally providing social services such as opening protection houses for women and children, support for handicapped, elderly, and impoverished people. Local governments should be more functional in the cases, from which their people suffer and which are more prominent in metropolitan areas, such as begging, drug addiction, homeless children and juvenile delinquency, which disturb the well-being of the society and have adverse effects on the other. This work focusses on the interaction of the local governments with the other institutions on prevention of juvenile delinquency. Also, the relationship between the juvenile delinquency and the local governments, the effects of other social institutions, the designation and the application of feasible politics are considered.

Keywords: child, juvenile delinquency, local government, family, police

* Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen (YADOP 22778) projenin bir kısmını oluşturmaktadır. Bu destek için İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne teşekkür ederiz.



GİRİŞ

Çocuk suçluluğu son yıllarda tüm ülkelerin önemli sorunlarında biri haline gelmiştir (Işık, 2006: 287-299). Bu sorunun çözülebilmesi için, çocukların iyilik halini desteklemeye yönelik daha etkili sosyal politikaların geliştirilmesi ve sosyal çalışma müdahalelerinin yapılması gerekmektedir (Yolcuoğlu, 2009).

Çocuk suçluluğunun önlenmesinde, merkezi yönetim düzeyinde alınacak tedbirler ve yapılacak hukuki düzenlemeler tek başına yeterli olmamaktadır. Merkezi yönetim düzeyinde yapılan düzenlemeler doğrultusunda yerel yönetimler ve diğer ilgili kamu kuruluşları da kendi görev ve sorumluluk bölgelerindeki toplumsal yapı ile coğrafi yapıyı göz önünde bulundurarak suç ve suçluluyla mücadele ederek çocukların korunmasına yönelik çalışmalara katkı sağlamalıdır. Çünkü insanlar içinde buldukları, yaşadıkları toplumlardan etkilenmekte ve içinde yaşadıkları toplumu etkilemektedirler. Belediyeler başta olmak üzere yerel yönetimler; merkezi yönetimin taşra kuruluşları olarak il ve ilçe düzeyinde örgütlenmiş bulunan Valilikler, Kaymakamlıklar, Adli kuruluşlar, İl Emniyet Müdürlükleri, İl Sağlık Müdürlükleri, İl Millî Eğitim Müdürlükleri, İl Sosyal Hizmet Müdürlükleri vb. kurumlarla uyum içerisinde çalışmalıdırlar. Çünkü suç sadece bir kuruluşun mücadelesi ile önlenemeyecek bir olgu değil; aksine işbirliği halinde mücadele edilmesi gereken bir olgudur. Bu çalışmanın konusu olan çocukların; hassas, kırılgan ve korunmaya muhtaç durumda oldukları ve toplumun geleceğini oluşturacakları durumu da göz önüne alındığında ilgili kurumların, daha ayrıntılı, eşgüdüm ve işbirliği anlayışı içerisinde hareket etmeleri gerekmektedir.

Çocukların işlediği suçları, yetişkin suçluluğuyla karıştırmamak ve çocuklara işledikleri fiiller yüzünden daha bir müsamaha gösterebilmek gerekmektedir. Suç sayılan eylemler, çocukluk döneminde, çocuğun gelmiş olduğu sosyal sınıftan bağımsız olarak hemen hemen bütün çocuklarda görülmektedir (Toprak, 2011: 313-330).

14

Suç; “yasanın cezalandırdığı hareket” (Bayındır, Özel, Köksal, 2007:96) veya topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu yasa koyucu tarafından kabul edilen ve açık olarak tanımlanan eylem ve hareketlerdir. Çocuk suçluluğu ise kanunen reşit sayılmayan yani 18 yaşını doldurmamış kimsenin suç işlemesi olarak tanımlanabilir. Bu durum, İngilizce’de “juvenile delinquency” terimiyle açıklanmakta, Türkçe karşılığı ise tam olarak “reşit olmayanın suçluluğu” anlamına gelmekte ancak, Türkiye’de çocuk suçluluğu olarak kullanılmaktadır (Öcel, 2002: 375). Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de; “suçlu çocuk” yerine, “Suça Sürüklenen Çocuk” ifadesi kullanılmasına özen gösterilmektedir. Bu yaklaşım, “Her suça bulaşan çocuk, aynı zamanda mağdur çocuktur” anlayışıyla hareket edilmesi gerektiğini göstermektedir (Solak, 2011: 71-99).

Suç olgusu genel manada, “kişisel alanı aşır kamusal alana giren ve yasak olan kural ya da yasaları çiğneyen buna bağlı olarak meşru cezaların ya da yaptırımların uygulandığı ve kamusal bir otoritenin (devlet ya da yerel bir kuruluş) müdahalesini gerektiren fiiller” (Yıldız, 2009: 1105-1112) olarak da tanımlanmaktadır.

Türkiye’de 12 yaşını doldurmamış çocukların yasal olarak herhangi bir cezai sorumluluğu bulunmamaktadır. 12 yaşının doldurmuş ancak 15 yaşını doldurmamış çocuklara; suçu işlediklerinde hukuki sonuçlarını algılamaya haiz oldukları ispat olduğunda 18 yaşını doldurmamış çocuklara özgü tedbirler (Yalvaç, 2010: 36.47.48) uygulanmaktadır. Ne tür suç olursa olsun kaybeden her zaman çocuklar olmakta; çocuk suçluluğunda her zaman çocukların istismarının (Işık, 2006: 287-299) söz konusu olduğu gözlenmektedir.

Korunmaya muhtaç çocuklara karşı gösterilen ilginin yetersizliği, Türkiye’de gittikçe büyüyen bir sorun olan, sokak çocukları ve suçlu çocuklar olgusunu beslemektedir (Semerci vd. 2006: 146-158).



ÇOCUK SUÇLULUĞU (JUVENİLE DELIQUENCY)

Çocuk, kısaca ve yasal olarak ile evli bir erkek ve bir kadından oluşan toplumsal bir kurumun en küçük bireyi olarak tanımlanmaktadır. Ailenin kadın-erkek, ana-baba kimlikleri de çocuk kimliğine ışık tutmakta, onu biçimlendirmektedir. (Öcel, 2002: 13). Suça sürüklenen çocuklar olgusu 2000’li yıllardan itibaren Türkiye’de kamuoyu gündemini meşgul etmektedir. Mevcut istatistikler ve projeksiyonlar suça sürüklenme riski altındaki çocuk sayısının hızla arttığı yönündedir (Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Mevcut göstergeler incelendiğinde son 15 yılda yargılanan çocuk sayısının yaklaşık iki kat arttığı görülmektedir. Bu artışın özellikle 2000’li yıllardan sonra hızlandığı, 2006 yılında en üst seviyeye çıktığı daha sonra düşmeye başladığı görülmektedir. 2008 yılında çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde açılan davaların yüzde 46,3’ü malvarlığına, yüzde 21’i vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar nedeniyle açılmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Diğer suçların payı daha az olup oranları aşağıdaki gibidir.

- kamu sağlığına karşı suçlar yüzde 7,9;
- hürriyete karşı suçlar yüzde 6,4;
- ateşli silah ve bıçaklara karşı suçlar yüzde 3,0;
- cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar yüzde 2,4;
- fikir ve sanat eserleri kanunu yüzde 2,2
- ve şerefe karşı suçlar yüzde 2,1’dir (Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, 2013).

Çocukları suça iten nedenler psikolojik, sosyal, ekonomik, eğitsel kökene sahip olabilmektedir. Suça bulaşmada etkili olan risk faktörlerine ilişkin literatür incelendiğinde geniş bir bilgi birikiminin olduğu görülmektedir. Çocuk suçluluğuna ilişkin psiko-sosyal risk faktörleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir (Işık, 2006: 287-299):

- Evde ya da toplum içinde şiddetle karşı karşıya gelme,
- Aile içi şiddete maruz kalma,
- Uyuşturucu madde alışkanlığı,
- Kötü arkadaş ilişkileri,
- Yeteneklerini kullanabilme konusunda bilişsel yetersizlikler,
- Yeteneklerini toplumun kabul ettiği şekillerde ifade edebilme yeterliğinden uzak olma,
- Şiddete kurban olma,
- Aile ilgisinin yetersizliği ve tek ebeveynli aileler (Işık, 2006: 287-299).

“Çocuk suçluluğu”, çocuk kabul edilen yaşta, kişilerin toplumun veya yasaların suç saydığı herhangi bir fiili işlemiyle ortaya çıkan durum olarak nitelendirilmektedir. Sosyologlar ve kriminologlar, çocuk suçluluğunu çeşitli açılardan incelemektedir. Çocuk suçluluğu, genellikle çocuğun sosyal uyumsuzluğunun bir ifadesi olarak ele alınmaktadır. “Bu itibarla sorun hukuki olmaktan öte psiko-pedagojik ve sosyal niteliktedir. Bu nedenle yeterince sosyal öz benliğe kavuşmamış çocuk ve gencin işlediği suçu çocuğun kritik gelişme dönemlerinden ayırarak ona yalnızca “suçlu” olarak bakmak akılcı ve insancıl değildir (Yıldız, 2009: 1105-1112).

Suça yönelen çocuk ailedeki ve toplumdaki düzensizliklerin bedelini ödeyen sonra da topluma ödeten çocuktur. Bu nedenle, suç işleyen çocuk yoktur suça itilen çocuk vardır. (Yıldız, 2009: 1105-1112).

Çocuk suçluluğu toplumların en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Çocuk suçluluğu sorunu son yıllarda giderek artan bir ilgi görmektedir. Konu ile ilgili medya ve toplumun duyarlılığı artmaktadır. Çocuk suçluluğuna farklı açılardan bakan kuramsal çerçeve mevcuttur. Genel gerilim kuramı ve kaçış kuramı bu açıdan önemli kuramlardır (Işık, 2006: 287-299).



Çocuk suçluluğu kavramı; kendi içinde bir önyargı taşımaktadır. Suç işleme belli bir irade ile gerçekleşirse suç sayılır yoksa iradesi dışında bir bireyin suç işlemiş olması rasyonel bir durum değildir. Çocuklar korunması gereken varlıklar olmasına karşın yetişkinler ya da diğer bireyler tarafından sömürülmekte ve dolayısıyla suçlu konumuna düşmekte veya düşürülmektedirler. Diğer bir ifade ile çocuklar suçlu olarak nitelendirilmelerine karşın gerçekte istismar edilmiş olmaktadır. Çocuk suçluluğu bir anlamda çocuk istismarıdır (Semerci vd. 2006: 146-158).

Risk altında olan çocukların önce sokağa düştükleri, daha sonra da cezai sorumluluk yaşıyla birlikte ıslahevi veya cezaevine düştükleri görülmektedir. Bu nedenle, çözüme ulaşma açısından en önemli sorun risk grubundaki çocukların okullarında tutulabilmesi, sokağa düşmelerinin engellenebilmesi (Semerci vd. 2006: 146-158) olarak ortaya çıkmaktadır. Suça bulaşmış çocuklarla arkadaşlık eden bir çocuğun suça yönelmesi olasılığı da oldukça yüksektir. Erken yaşta alkol ve sigara ile tanışan çocukların suça yönelmesi daha kolay olmaktadır (Semerci vd. 2006: 146-158).

Çocuk suçluluğu, 18 yaşını doldurmamış kişilerin herhangi bir sebeple suça karışması olarak tanımlanmaktadır. Çocukların ve ya gençlerin ağır suçları işlemesine kötü eğitim, yetersiz aile eğitimi ya da farklı nedenler sebep olabileceği gibi, ağır suçların işlenmesinin gençler ya da çocuklar arasında görülmesinin nedenini psikolojik sorunlarda oluşturabilir. Yapılan araştırmalar, yoğun şekilde suç işleyen ya da ağır suçlar işlemiş gençler arasında ciddi sosyal problemleri olan, aile ve okul yaşamlarında ciddi zorluklarla karşı karşıya olanların varlığını ortaya koymaktadır (Toprak, 2011: 313-330).

Yapılan bilimsel araştırmalarında gösterdiği gibi, ceza hukuku kapsamında öngörülen tedbirlerle veya cezalarla, ne çocukların eğitilmesi ne de onların korunması amacına hizmet edilmektedir. Hatta ceza hukuku tedbirleri, eksik ve yetersiz eğitilen, yetiştirilen ve bu yüzden suç işlemeye eğilimli olan gençlerde tam tersi bir etki yaratmakta, yani onları daha fazla suça itmektir (Toprak, 2011: 313-330). Bu faktörlerle birlikte, ailelerin ilgisizliği, toplumda şiddet olaylarına şahit olma, medyada şiddet içeren görüntülerle ve mesajlarla karşı karşıya gelme ve öğrencinin motivasyon yetersizliği çocuk suçluluğuna ilişkin önemli risk faktörleri olarak (Işık, 2006: 287-299) kabul edilmektedir.

Risk faktörlerinden birine sahip olan herhangi bir bireyin diğerlerine de sahip olma şansının daha yüksek olduğu ve bu risk faktörlerinin daha çok ekonomik kökenli olduğu üzerinde durulmaktadır. Babasız evlerde yaşayan çocukların suça kolayca bulaştıkları da (Işık, 2006: 287-299) belirtilmektedir.

Çocuk Suçluluğunun Kategorileri

Çocuk suçluluğunun normal kabul edilmesi gerektiğine yönelik görüşler bulunmaktadır. Çocuk suçluluğunun kural olarak normal olması teziyle dile getirilmek istenen, basit suçların işlenmesinin kural olarak, çocuk ve gençler arasında alışılmadık bir durum olmadığı ve bu anlamıyla normal olarak görülebileceğidir, çünkü çocuk veya gençlerin belirli nedenlerden dolayı (örneğin olgun olmayışları, macera arayışları, düşüncesiz davranmaları vs.) hukuk kurallarını çiğnedikleri/çiğneyebilecekleri varsayımından hareket edilmektedir. Ancak, bu durum yetişkinler için söz konusu değildir. Örneğin, yetişkin birinin süpermarkette bulduğu fırsatı kaçırmamak için, düşüncesiz davranarak hırsızlık yapması ya da kendini arkadaş grubuna kanıtlamak için bir kavgaya girmesi ya da arkadaş baskısı yüzünden belediye otobüsünü boyaması, pek akla yatkın gelmemektedir. Ama sayılan bu faktörler, çocuk veya genç suçluluğunda belirleyici unsurlardan birisini oluşturabilmektedir. Çocukların davranışlarının kendine ait kuralları vardır ve büyük çoğunlukla çocuk suçluluğuna, çocukların oyun, spor ve macera arayışları damgasını vurmaktadır (Toprak, 2011: 313-330).

Çocuk suçluluğu üç başlık altında kategorize edilmektedir:

I) Suça yönelen çocuk: Anne- baba tutumları, sosyal çevre ve kişisel özellikleri nedeniyle suç işlemeye meyilli olan çocuklardır.

II) Suçlu çocuk: Kanunların suç saydığı eylemleri yapan ve eylemi yaptığında cezai müeyyide yaşında olan çocuklardır.



III) Çocuk suçluluğu: Bir çocuktaki anti-sosyal eğilimlerin yasal olarak müdahale etmeyi gerektirecek hale gelmesidir(Çakır, 2010,1).

Çocuk Suçluluğunun Türleri

Çocukların işlemiş oldukları fiillerin ayırt edici özellikleri, hareket ve davranışlarına neden olan motivasyonları, çocuk suçluluğuyla yetişkin suçluluğu arasındaki farkı belirlemede önemli olmaktadır. Çocuklar ve gençler gelişim evresi içinde olup, yetişkinliğe geçebilmek için bu evreyi tamamlamak zorundadırlar. Bunun için ise, yaşadıkları toplumu tanıyabilmek ve toplum içerisinde topluma uygun (ya da aykırı) bir birey olabilmek amacıyla, buldukları toplumun kurallarını öğrenmek, yetişkinlerin önceden yaratmış oldukları dünyayı tanımak durumundadırlar. Çocuklar bu anlamıyla, yetişkinliğe geçmeden önceki aşamada, kendilerine ait bir dünyaya sahiptirler ve bu dünya içinde gerçek ve fantezi arasındaki çizgi kalın bir şekilde çizilmemiş olup, kuralları çiğnemek görülmemiş bir davranış şekli değildir. Yalnız çocukların davranışlarına egemen olan kasıt ve hareket sebepleri yetişkinlerinki ile aynı değildir. Macera arayışı, yeni bir şeyler deneme isteği, deneyim eksikliği, saflık, can sıkıntısı vs. gibi durumlar çocuk suçluluğunun ortaya çıkmasına neden olan faktörler arasındadır. Çocuklar, hukuka aykırı fiilleri genelde oyun ya da boş zamanları esnasında işlemektedirler. Ayrıca çocuk suçluluğunun ayırt edici özelliklerinden bir diğeri de, çocukların suç işlemeyi genelde planlamayıp, sadece ellerine geçen fırsatı değerlendirmeleridir, örneğin önceden bir hırsızlık planı yapmamış bir grup çocuğun, alışveriş esnasında o andaki grup dinamiği içinde hırsızlık yapmaya çalışması veya market sahibinin dalgınlığının onları spontan şekilde hırsızlık yapmaya güdülemesi veya içlerinden bazılarının grup baskısına boyun eğmesi gibi. Ayrıca çocuklar yakalandıklarında, işledikleri suçu itiraf etmeye, yetişkinlerin aksine çok daha hazırdırlar (Toprak, 2011: 313-330).

Cumhuriyetin kurulduğu yıllara bakıldığında modern, yüzünü batıya çevirmiş yeni bir toplum inşa etmeye çalışılırken çocukla ilgili en önemli gelişmelerden biri Medeni Kanun ve Ceza Kanununun çıkarılmasıdır. Medeni Kanunun tüm çocukların doğumdan itibaren korunması gerektiği anlayışını içinde barındırdığı söylenebilir. Ceza Kanunu ise suç işleyen çocuğu yetişkinlerden ayırmayarak, onları korunması ya da suç işleme nedenlerinin değerlendirip, tedavileri gereken çocuklar olarak ele almamıştır. Cezalandırıcı yaklaşımı benimseyerek, işledikleri suçtan hareket eden bir anlayış getirmiştir. Bu anlayış, kimsesiz, sorunsuz çocuğu “korunmaya muhtaç çocuk” tanımını ile sosyal refah sistemi içinde, “suçlu çocuğu” ise çocuk adalet sistemi içinde ele almıştır (Öntaş, 2008: 21-37).

Genel olarak çocuk suçluluğu'nun türleri sekiz ayrı başlık altında toplanarak incelenmektedir.

I) Zeka geriliği veya gelişimindeki gerilik nedeniyle görülen suçluluk: Bedensel ve zihinsel olarak gelişimleri sınırlı olan bu çocuklar zayıflıkları ve dış baskılar sonucu suç işleyebilmektedirler.

II) Sosyal eğitimden ve kültürden yoksun olma nedeniyle görülen suçluluk: Çocukların içinde buldukları çevre, onların sosyal ve temel ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa bu ihtiyaçlarını karşılamak veya başka arayışlar neticesinde suç işlemeye yönelebilmektedirler.

III) Ergenlik çağı nedeniyle oluşan suçluluk: Çocukluk döneminin eğitiminin yetersizliği ile birlikte ilgisiz, sevgisiz geçmesi ile hızlı bedensel, zihinsel gelişim sürecinde bulunan çocuklar suç işlemeye yönelebilmektedir.

IV) Bozuk aile düzeninin neden olduğu suçluluk: Çocuk beraber yaşadığı ebeveynlerinin ve diğer aile fertlerinin bütün davranışlarını kendine örnek model olarak alır. Bu davranışlar kötü, olumsuz davranışlar olduğunda çocuk doğal olarak suça yönelebilmektedir.

V) Organik koşulların neden olduğu suçluluk: Sara gibi veya kendini kontrol edemediği hastalık durumlarında çocuk suça yönelebilmektedir.

VI) Yoksulluğun neden olduğu suçluluk: Çocuğun yaşamış olduğu hayat boyunca, hep yoksulluk içinde yaşamışsa suç işlemeye yönelebilmektedir.

VII) Bilinçsiz olarak yapılan davranışların neden olduğu suçluluk (nöratik suçluluk): Nöratik kişilik bozukluğuna bağlı, bilinçsizce yapılan davranışlar sonrasında suç ortaya çıkabilmektedir.



VIII) Psikopatik suçluluk: Anti-sosyal ve ahlaki açıdan yozlaşmış kişilerin suça yönelmesi kaçınılmaz (Çakır, 2010:1) olabilmektedir.

Her ne kadar çocuk suçluluğunun türleri yapılan çeşitli araştırmalarda genellikle sekiz madde de sınıflandırılmış olsa bile, çocuk suçluluğuna yol açan sebepleri tamamen ve açık olarak kestirmek çok güçtür. Çünkü suça karışmış ya da karışmamış olan çocukların davranışlarını incelemek için yaşamış oldukları yerler olan aile, okul ve sosyal çevrenin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Yani çocukların suç işleminin önlenmesindeki başarısızlık konusu belirli maddelere sıkıştırılmak yerine daha geniş bir şekilde incelenmelidir. Ayrıca, Ahlak ve davranış standartları, kanunlarla veya cezalarla değil, gençlerin özgürlük içinde ve topluma mümkün olan en geniş şekilde dahil edilerek eğitilmesiyle değiştirilebilir. Bu sayede, nesiller arasında, ailede, okul çevresinde, devlette, mahallede, dostluklarda ve bir bütün olarak toplumda güven duygusu güçlenir (Batzeli, 2007:18).

Çocuk suçluluğunu incelerken suçun işlenmesinden önce alınacak olan önleyici tedbirler ve suçun işlenmesinden sonra yapılacak olan topluma tekrar kazandırma faaliyetleri ve bu süreçte yerel yönetimlerle etkileşimin neler olabileceği, iki ayrı başlık altında toparlanarak araştırılacaktır.

Çocuğu etkileyebilecek en önemli etkenler, en yakın çevresinden başlayarak sonraki katmanlarda ortaya çıkmaktadır. Burada, piramidin temelini aile oluşturmakta, sonraki katmanlar çevre, okul, toplum ve kitle iletişim araçları ve daha geniş dairelerde daha az işlevi olan gruplar ve yapılar şeklinde sıralanabilmektedir. Bu etki kaynakları çocuğun yaşamı boyunca kullanacağı düşünce, tutum ve davranışların oluşturulması ve belirlenmesinde öncelik (Öcel, 2002: 30) taşımaktadır.

18

Suçla mücadelenin en etkili ve en kalıcı yöntemini suç işlenmeden önce yapılan önleme faaliyetleri oluşturmaktadır. Bu yöntem, toplumun en kırılgan bireyleri olan çocuklar için çok daha geçerli olmaktadır. Ancak bu uygulama çok daha uzun zamanı, katılımı, masrafı gerektiren ve hemen sonuç alınmayan bir yöntemdir. Çocuk suçluluğunun önlenmesinde bu zorlu süreçte en fazla sorumluluk ve görev, aile, okul, sokaklar, sosyal hizmet kurumları ile yerel yönetimlere düşmektedir.

Küreselleşme sürecinde, yönetim anlayışında değişimler yaşanmaktadır. Bu süreçte; kamu hizmetinin sunulmasında merkezi yönetim otoriteleri ile yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının ilişkileri yönetim kavramı ile açıklanmaktadır. “Yönetişim kavramı özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını içine alan geniş bir sistem ve bunların kendi aralarındaki ilişkiler ağı ve karşılıklı etkileşimlerini ifade etmek için kullanılmaktadır. Burada, merkezi yönetim ve yerel yönetim kuruluşlarından başka sivil toplum örgütleri, özel girişimciler ve kar amacı gütmeyen kuruluşları kapsayan geniş bir aktörler yelpazesinin varlığı ve bunların yönetim sistemine dâhil edilmesi söz konusudur” (Ayдын, 2009:149; Kocaağa, Özcan, Zengin, 2011:524-539.). Bu çerçeveden bakıldığında çocuk suçluluğunun önlenmesine yönelik uygulama ve politikalarda yukarıda sayılan kurumlar tam bir yönetim anlayışı içinde olmalı ve bu yönetim anlayışının organizasyonunu da yerel yönetimler yapmalıdır.

Suçun işlenmesinden önce, önleyici tedbirlerin alınması sürecinde yerel yönetimlerin yukarıdaki paragrafta sayılan kurumlarla etkileşimi üzerinde, aile kurumundan başlayarak duralım.

Aile

Aile kavramı kimi toplumlarda yavaş yavaş önemini kaybeden, sembolik bir yapı olarak sürerken, kimi toplumlarda da dünyaya bakış açısını belirleyen en önemli özellik olarak (Öcel, 2002: 9) ortaya çıkabilmektedir. Birçok araştırmacı, insanları suç işlemeye sevk eden sebeplerin başında ailenin geldiğini kabul etmektedir. Ailenin çocuktan beklentileri, çocuğun hayatını ve çevresi ile duygusal iletişimini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu yüzden, insanın yaşamı boyunca seçme özgürlüğüne sahip olamadığı tek şey ailesidir (Balcıoğlu vd., 2000).

Aile toplumsal kurumlar içerisinde en eski ve temel kurumların başında gelmektedir. Evrensel bir kurum olan aile; birbirine kan ve evlilik bağı ile bağlı iki veya daha fazla üyeden meydana gelen bir gruptur. Aile kurumunun en temel öğelerinden biriside çocuktur. İnsan yavrusu dünyaya en az gelişmiş olarak gelen bir varlık olması sebebiyle yaşamını ve gelişimini doğru sürdürmesi aile içinde gördüğü bakıma ve sıcaklığa bağlıdır. Ailenin birçok fiziksel



fonksiyonu bugünlerde başka kurumlarca da yerine getirilebilse de “sevgi” aile haricinde hiçbir kurum tarafından verilememektedir. Ayrıca çekirdek aile içindeki dayanışma insanın çocukluk dönemini yaşadığı yıllarda çok daha canlıdır. Sonraki yıllarda ise toplumsal ve coğrafi hareketliliğin etkisi ile çocuklar aileden uzaklaşmakta ve dayanışma azalmaktadır (Özkalp, 2004:111,119). Ailenin uyum ve istikrar içinde olduğu sürece, çocuğun yetişmesi bakımından en uygun ortamı oluşturduğu konusunda görüş birliği (Şenocak, 2013) bulunmaktadır.

Aile bireyleri çocuğun en çok etkilendiği ve kendine çoğu zaman rol model aldığı kişilerdir. Yani çocuk; anne- baba, ağabey, abla gibi diğer çekirdek aile bireylerini kendisine örnek alır. Çekirdek aile içindeki diğer şahısların bağımlılık davranışları, kötü alışkanlıkları, çocuklara karşı bakım görevlerine yerine getirmemeleri, mali ve sosyal problemleri, kendi aralarındaki ilişkilerin düzeyi, ebeveynlerin fiziksel olarak sürekli çocukların yanlarında olamamaları veya tek ebeveynin olması çocuğun yetişme sürecinde olumsuz olarak etkileneceği olgulardır. Ancak bütün bunlar bir çocuk için suçluluk sebebi olmamalıdır. Yerel yönetimler, büyük nüfusların yaşadığı kentlerde veya küçük ölçekli yerleşim birimlerinde ailelerle, doğrudan ilişki kurabilmek konusunda sıkıntı yaşayabilmektedirler. Yerel yönetimler, aileler ile ilişki kurmak için fırsatlar oluşturabilirler. Yerel yönetim birimleri, kendi oluşturdukları ortamlarda, günümüz kentlerinin çekirdek ailesinde sosyal ve ekonomik olarak sorunlar yaşayanlarla -hem çocuklarla hem de ailelerle-, eğitimcileri buluşturabilirler. Bu şekilde birçok belediye bünyesinde çocuklara, gençlere, kadınlara, yaşlılara yönelik hizmet birimleri oluşturulmuştur. Bu noktada Kocaeli ilinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından faaliyete geçirilen “bilgi evleri projesi” örnek olarak incelenmeyi gerektirecek önemde bir uygulamadır.

Kocaeli ilinde, 2009 yılında İzmit ve Derince ilçelerinde olmak üzere iki adet bilgi evi açılmıştır. Bilgi Evleri; ailelerinde gelerek vakit geçirebilecekleri, spor yapabilecekleri sosyal alanlar içerisinde kurulmuşlardır. Bölgede yaşayan herkesin çok rahatlıkla ulaşabileceği alanlarda yer almaktadırlar. Bilgi evleri koordinatörü Mehmet Emin Koç ile Akçakoca bilgi evi içerisinde 2010 Kasım ayında yüz yüze derinlemesine gözlem şeklinde yapılan görüşmede; “hali hazırda 2 adet bilgi evi bulunduğunu öğrenci sayısının 9600 olduğunu her bilgi evinde 9000 kitap olduğunu ve aylık yaklaşık 6000 kitap okunduğunu, 2011 Nisan ayında açık 6 adet bilgi evi ve 60000 öğrenciye ulaşmayı planladıklarını, her bilgi evinde bulunan 10 öğretmen ile çocuklara matematik, fen ve teknoloji, Türkçe, İngilizce, bilgisayar, halkla ilişkiler, kulüp faaliyetleri ve psikolog gibi hizmet sunduklarını, amaçlarının dersin öğretilmesinden ziyade eğitimin sevdirmesi ve yozlaşan kent kültürünün yerine milli değerlerimizin yeşertildiği alanlar oluşturulmasının amaçlandığı” belirtilmiştir. Mehmet Emin Koç, ayrıca “sadece çocuklara değil aileler için de eğitim seminerleri, kişisel gelişim seminerleri, psikolog desteği, açık ilköğretim kursları, açık lise kursları, kültür gezileri, sağlık, spor ve kitap okuma etkinlikleri yaptıklarını” belirtmiştir. Bilgi evlerindeki faaliyetler sayesinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal ve ekonomik imkânı olmayan birçok çocuğa ve dolayısıyla ailelere ulaşarak topluma faydalı bireyler yetişmesine katkıda bulunduğu görülmektedir. Böylece, çocukların geniş bir sosyal çevre içerisinde aileleri ile birlikte güven içinde kalmalarını sağlayarak, çocukların kötü alışkanlıklardan uzak durmalarına katkıda bulunmaktadır.

Bu noktada; risk altındaki ailelere, gerekli sosyal desteğin sağlanması (örneğin bilinçlendirme seminerleri, psikolojik danışmanlık, ekonomik yardım, envanter tutulması, farkındalık yaratıcı aktiviteler, kampanyalar vb.) koruyucu/önleyici sosyal hizmetler açısından büyük önem (Yıldız, 2009: 1105-1112) taşımaktadır.

Okul

Çocukların başarılı kimlik geliştirmelerinde ve çocuk suçluluğunun önlenmesinde okulun büyük önemi bulunmaktadır. Çocuğun okul ve toplumsal yaşama başarılı bir şekilde uyum sağlayabilmesi için okul sosyal hizmeti uygulamalarının yaygınlaştırılması gerekmektedir (Duyan, 2011: 174). Çocuk suçluluğunun farklı nedenleri olabileceği gibi bu nedenlerin bir kısmı okul ile ilgilidir. Geleneksel olarak, okullar çocuk suçluluğuna neden olan yerler değil aksine suça ilişkin davranışların temizlendiği yerler olarak algılanmaktaydı. Çocukları suça iten nedenleri ortadan kaldırmadan çocuk suçluluğu sorununu çözmek mümkün değildir. Daha önce de vurgulandığı üzere, çocuk suçluluğunda nedenlerin ortadan kaldırılması, suç işlendikten sonra uygulanacak ıslah programlarından her zaman daha ekonomik olmaktadır (Işık, 2006: 287-299).

Okulda “şiddet” toplum tarafından daha çok medya aracılığıyla kaygıyla izlenen, çocuklar için endişe duyulmasını gerektiren haberlere konu olmaktadır. Okul, çocukların davranışlarını kontrol ve onları toplumsallaştırarak geleceğe hazırlayan en önemli kurumlardan bir tanesidir. Okullarla ilgili sorunların başında okulun başarısızlığı gelmektedir.



Bu ise öğrencinin gerçek yeteneği ile okuldaki başarısı arasındaki ortaya çıkan farklılık olarak kendisini göstermektedir (Göç, 2006:33-34). Eğitim kurumlarının yöneticilerin, öğretmenlerin, rehberlerin ekonomik olarak alt gelir grubuna mensup çocukların okul başarılarını ve uyum güçlüklerini gidermede daha fazla rol üstlenmesi gerekmektedir. Okula uyumsuzluk çocukta ilgisizliğe ve okuldan uzaklaşıp sokaklara yönelmesine sebebiyet vermektedir. Sokak çocuk için tuzaklar ve tehlikelerle doludur. Çocukları suça sürükleyen süreçte okul sistemlerine ve eğitimi aktörlere çok önemli görevler düşmektedir (Yıldız, 2009: 1105-1112).

Suçla mücadelede etkili bir kurum olan okul ve görevli öğretmenler; çocukları, kendilerine duydukları özgüvenleri geliştiren, sosyal hayata daha çok ayak uyduran bireyler olarak yetiştirmelidir. Bu süreçte, cezalandırıcı yaklaşımdan daha çok öğrencinin kazanılması amaçlanmalıdır. Ancak çarpık ve hızlı kentleşme, yüksek nüfus artış oranı sonucu okul sayıları yetersiz kalmakta, sınıflarda öğrenci yığılmaları oluşmakta, sonuç olarak okullarda öğrenciye verilen eğitimin kalitesi düşmektedir. Çocuk suçluluğun önlenmesi sürecinde okullar, yeni projelerin hayata geçirilmesi noktasında, içinde barındırdıkları atmosfer ve çocuk sayısı açısından en önemli mekânlardır. Bu sebeple okullarda yerel yönetimlerin, okul aile birliklerinin, okul yönetimlerinin, öğrenci temsilcilerinin katılımıyla işbirliği yönetimini oluşturmak ve öğrencilere daha fazla sorumluluk, şeffaflık, kendini ifade edebilme fırsatı sunmak, okullarda suçun önlenmesinde daha etkili bir yöntem olabilir. Kocaeli ilinde uygulanmakta olan “bilgi evleri” projesini bu konuda örnek verecek olursak, “Bilgi Evleri uygulamasında, okul yönetimleri ile irtibatlı olarak, okullar içerisindeki sorunlu öğrencilere psikolojik destek verilmekte, derslerinde geride kalanlara özel ders imkânları sunulmakta, böylece, okulların eğitime katkı sunmaları yanında suç önleyici görevlerini de yerine getirmelerine destek vermektedirler.”

Bu yönetim anlayışı içerisine yerel yönetimlerle birlikte, şehirlerde güvenlik hizmeti sunan polis teşkilatının da Toplum destekli polislik ve Çocuk polisliği projeleri ile bu sürece katılımları sağlanarak çocukları suça itecek olan etkenlerin ortadan kaldırılması sağlanabilir. Polis teşkilatının sürece katkı sağladığı projelere bakıldığında, ülke genelinde yerel özelliklere göre değişik uygulamaların yürürlüğe konulduğu bilinmektedir. Kocaeli’nde “Beni de kazanın” (Zaman G; 12.12.2009), Şırnak’ta yapılan küçük hanımlar küçük beyler projesinde “iletişim doktoralı polisler Cizre’de oyunu bozdu” (Tosunoğlu, 12.04.2009: Akşam G), “Haklı çıkmaktan bıkmadım” (Saydam;13.04.2009: Akşam G) gibi birçok projenin uygulandığı görülmektedir.

Elazığ çocuk şube müdürlüğünün 35 kişilik bir sokak çocuğu gurubuna yönelik yaptığı çalışmada, sokağa düşen çocukların yaşları büyüdükçe geri kazanımlarının güçleştiği tespit edilmiştir. Bu çocukların ancak 18’i geri kazanılmıştır. Geri kazanılamayan çocuklar ise birer sokak çocuğu ve muhtemel suçlu olarak hayatlarını sürdürmektedirler (Semerci vd. 2006: 146-158). Böyle bir tablonun ortaya çıkarabileceği maddi ve manevi maliyetin koruyucu okul modelinin uygulanmasıyla çok daha düşük bir düzeye indirilebileceği düşünülmektedir. Çünkü, koruyucu okul modeli; çocukların sokaktan geri kazanılmalarını değil, kaybedilmelerinin, yani sokağa düşmelerinin engellenmesini hedeflemektedir (Semerci vd. 2006: 146-158).

Okulların amaçlarına ulaşabilmesi ilk başta yapılması gereken suç ve şiddetten uzak ortamlar oluşturmaktır. Okullarda şiddete ilişkin korku giderek artış gösteren bir olgudur (Işık, 2006: 287-299). Okulun öğrenciler için güvenli bir mekan haline getirilmesi için gerekli görülen yerlerde, emniyet güçleri ile işbirliği yapmak, özel güvenlik sistemini okullarda yaygınlaştırmak gibi önlemler alınabilir (Yaman vd. 2010).

Toplumun okul ve şiddet, okul ve suç konularına gösterdiği duyarlılık yüksektir. Bu durumun nedenleri olarak okuldan öğrenci davranışlarını olumlu yönde değiştirmesi beklenirken bazı çocukların okulla ilgili değişkenlerden dolayı suça bulaşmış olma olasılığı (Işık, 2006: 287-299) gösterilebilir. Okulların suç davranışını önlemede çok büyük potansiyelleri vardır. Çocukların gelişim yılları boyunca okula düzenli olarak devamları sağlanarak toplumsallaşmalarına yardımcı olunarak ve sağlıklı mutlu üretken vatandaşlar yetiştirilerek çocuk suçluluğunun önlenmesinde önemli aşamalar kaydedilebilir (Kepenekçi, Özcan, 2001: 153-163).

On sekiz yaşına kadar her insanın çocuk olduğu gözönüne alınırsa, bu neslin toplumun geleceğine büyük etki yapacağı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Gerek Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesinin öngördüğü “Korunma Hakkı,” gerekse kamu vicdanı bu nesillerin fiziksel ve ruhsal yönden sağlıklı, kendi değerlerinin farkına vararak yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bu anlamda okullara da büyük görevler düşmektedir (Semerci vd. 2006: 146-158).



Sokaklar

Çocukların aile ve okuldan sonra hatta okulla birlikte sosyalleşmeye devam ettiği yerler sokaklardır. Aslında kavram olarak kurumsal bir ifadesi olmasa da çocukların vakitlerinin önemli bir kısmını geçirdiği yeni bir sosyal yaşam alanı olarak belirlendiği, aile ve okul ortamı dışında insanlarla tanışıp ilişki kurduğu arkadaşlık yaptığı bir ortamdır. Ayrıca bir çocukta sokak sosyalleşmesi ergenlik dönemlerinde daha yoğun ortaya çıkmaktadır. Ergenlik yılları bir çocuğun yaşadığı toplum içerisinde yeni bir nitelik kazanmaya başladığı, çevresinde yeni değerler aramaya, kişiliğinin olgunlaşmaya, sorumluluk kavramının genişlemeye başladığı dönemdir (Ok, 1989:24,25). Bütün bunlar çoğunlukla sokak arkadaşlıklarıyla da etkileşen kavramlardır. Yapılan bir araştırmada, “arkadaş çevresinin etkisinde kalarak suç işleyenlerin oranının uyuşturucu kullananlarda ve fiili livata suçu işleyenlerde %100, ırza geçme suçu işleyenlerde %66, hırsızlık suçu işleyenlere %44,8, gasp suçu işleyenlerde %39,1 gibi” yüksek rakamlar olduğu ortaya çıkmıştır (Göç, 2006:36). Bu çerçeveden bakıldığında arkadaş çevresinden etkilenilerek işlenen suçlar ciddi oranlardadır. Bu sebeple özellikle sokakta kurulan arkadaşlıkları kontrol etmek diğerlerinden daha zor olmakta ve daha büyük önem taşımaktadır. Ancak yine yerel yönetimlerin kuracakları rekreasyon merkezleri ile ergen çocuklar sokak aralarından bu merkezlere çekilebilir. Bu merkezlerdeki uzmanlar tarafından çocukların sosyalleşmelerine katkıda bulunulabilir. Ayrıca sokakta güvenlik birimleri, okul yönetimi, aile ve muhtarlar ile iletişim ağı kurularak suç işlenmeden bir önceki aşamada kurulan arkadaşlık ilişkileri kontrol edilebilir.

Çocuğu sokağa iten etkenlerin önemli bir kısmı aile eksenli sorunlardır. Kimlik gelişimi güçlü bir biçimde kendisine saygıyı gerektirir. Bu nedenle ailesizlik çocuğun kendine saygıda ve güvende geri kalmasına neden olmaktadır. Bu durumda okul devreye girmelidir Okullar toplumun ihtiyaç ve beklentilerini belirlemeli ve buradan elde edilen sonuca göre toplumun değer ve ahlak kurallarına göre eğitim vermelidir (Semerci vd. 2006: 146-158). Sokakta daha çok zaman geçirme eğiliminde olan çocukların, kısa bir süre içerisinde kendilerini uygunsuz arkadaşlar arasında bulmakta, suç ve sakıncalı tutum ve davranışlar geliştirmiş, toplumsallaşmak yerine topluma karşı çıkan bir konuma (Öcel, 2002: 103) gelmektedirler.

Yaşam koşullarının ağırlaşmasının ve yoksulluğun kronikleşmesinin metropol sokaklarının korumasız çocuklara sunduğu çarpık ortamın aile bütünlüğünü giderek azaltarak her türlü tehlikeye açık, suça yönelmeye yatkın bir büyük kitle yarattığı (Zeytinoglu, 1989: 241-252) bilinmektedir.

Sosyal Hizmet Kurumları

Kendi ailesi yanında bakımı sağlanamayan, ailesi yanında olmasına karşın ihmal edilen, yoksulluktan dolayı sağlıklı gelişimi risk altında bulunan olumsuz yaşam koşullarında yaşamaya çalışan, buna karşılık korunma kararı bulunmayan, kamunun herhangi bir şekilde ilgi alanında olmayan çok sayıda çocuk bulunmaktadır. Yapılan birçok araştırma; en iyi kurum bakımının dahi çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine uygun olmadığını ortaya koymuştur (Yolcuoğlu, 2009).

Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılında kabul edilen çocuk hakları sözleşmesinin 3. maddesi “Taraf devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt eder” demektir. Bunun haricinde yine Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri 1990), yine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1985’te kabul edilen Pekin ve Havana kuralları doğrultusunda Türkiye’de yapılan düzenlemelerle; Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu taşra teşkilatlarıyla birlikte yeniden yapılandırılmıştır. Yakın zamanda ise, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 03. 06.2011 tarihinde kabul edilmiş, 08. 06. 2011 tarih ve 27958 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca 2004 ve 2005 yıllarında Belediyeler ve il özel idareleri ile ilgili yapılan yeni yasal düzenlemelerle birlikte yerel yönetimlere; “gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, bu amaçla sosyal tesisler kurmak, işletmek ve işletirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak....düzenlemek...” görevleri verilmiştir. Bu kanunlarla yerel yönetimlere çocukları izleme, yeterli sosyal ve ekonomik imkânlarla sahip olmayan çocuklara yardımcı olma sorumluluğu yüklenmiştir. Bu düzenlemeler, her ne



kadar yürürlüğe girmiş olsa da yerel yönetimlerin çocuk suçluluğunun önlenmesindeki etkinliği yerel yönetimlerin mali ve idari yapılarında bulunan sorunlar nedeniyle istenilen düzeye ulaşamamış, tartışılır olmuştur.

Çocuk suçluluğu olgusunu, doğru tespit etmek ve nedenleri konusunda bilgi sahibi olmak, sorunun çözümü için nereden başlanması veya nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine dair önemli kolaylıklar sağlayacaktır. Öncelikli olarak, çocuk suçluluğunun arka planında yer alan “yapısal sorunları” bertaraf edecek koruyucu/önleyici sosyal hizmetleri, vakit geçirmeden, uygulamaya koymak gerekmektedir. Bu noktada, varolan yerel kurumların (eğitim, sağlık, sosyal hizmet, güvenlik vb.) diğer paydaş kurumlarla, eşgüdüm ve işbirliği içinde harekete geçmeleri kaçınılmaz (Yıldız, 2009: 1105-1112) olmaktadır.

Bunlarla birlikte, kurumdan ayrılan çocukların takibinin yapılması gerekmektedir. Kurumdan ayrılan çocukların, takiplerinin yapılması, varsa aileleriyle iletişimlerinin sağlanması, yoksa ilgili sosyal kurumlara yönlendirilmeleri önem arz etmektedir. Bu kurumlara gelen çocukların yeniden toplumsallaştırılmaları, eğitim, meslek ve istihdam gibi temel sosyal hizmetlere ulaşımının sürekli kılınması (Yıldız, 2009: 1105-1112) gerekmektedir.

SUÇUN İŞLENMESİNDEN SONRA GEREKLİ TEDBİRLERİ ALMASI GEREKEN KURUMLAR

Suç işlendikten sonra; suçtan mağdur olan kişilerin haklarını korumak ve kamu düzeninin sağlanması amacıyla suç işleyen şahıslar ile ilgili olarak, yürürlükteki mevzuat çerçevesinde bir takım yasal işlemlerin yapılması kolluk güçleri tarafından takip edilmektedir. Çocuklar için ise suçtan sonra yapılacak işlemler Birleşmiş Milletler, çocuk hakları sözleşmesi hükümlerine uygun olarak hazırlanan mevzuat hükümlerine göre yapılmaktadır. Bu açıdan çocuk suç sonrasında sırasıyla ilk önce polis, adliye ve çocuk evleri ile karşılaşmaktadır.

22

Çocuk suçluluğunun yetişkin suçluluğundan, nedensel özellikleri bakımından farklılık gösterdiğini belirtmek için hırsızlık suçu örnek gösterilebilir. Hırsızlık suçu çocuklar ve gençler arasında işlenen suç tiplerinin ilk sırasında yer almaktadır. Bu oran hemen hemen işlenen çocuk suçluluğunun yarısına isabet etmektedir. Çocuklar arasında hırsızlık suçunun işlenmesinin nedenleri arasında, çocukların aileleri tarafından yaşlarının küçüklüğü nedeniyle daha az ceza alacaklarından dolayı kullanılmaları dışında, sevgi eksikliği, çocukların çevresi tarafından ilgi görmemesi, belirli bir gruba girmek isteyen çocuğun o grup üyeleri tarafından kullanılması, çocuğun kendine haksızlık yaptıklarını düşündüğü kişilerden intikam almaya çalışması vs. gelmektedir. Çocukların işlemiş oldukları hırsızlık suçunda, yetişkinlerin işlediği hırsızlık suçlarındaki motivasyondan farklı olarak, para dışında, çocuğun üyesi olduğu grup içinde itibarını arttırma güdüsü ya da prestij kazanma ihtiyacı da etkili (Öntaş, 2008: 21-37) olabilmektedir.

Polis

Çocuklar genellikle polis ile ilk defa yaramazlık yaptıklarında ebeveynleri tarafından polise şikâyet veya verilme tehdidiyle tanışır. Polisle ilk tanışıklığı bu yöntemle olan Çocuk; polisi ve polis teşkilatını; güveneceği sokakta veya başka bir ortamda herhangi bir sorunla karşılaştığında gideceği ilk kurum olmaktan daha çok korku duyacağı bir yer olarak görmektedir. Ebeveynin çocuğuna polisi bu şekilde tanıtmaya teşkilat mensuplarının büyük katkısı görmemezlikten gelinemez. Her ne kadar bu olumsuz tanışıklıkla bir diyalog başlamış olsa da çocuğun suçla karşılaşmamasını amaçlayan çalışmalar, polisin okullar ve yerel yönetimlerle yaptığı projelerde ortaya çıkmaktadır.

Ancak çocukların suça sürüklendikten sonra da kurum olarak karşılaştığı ilk yer şehirlerde güvenlik hizmeti veren polis teşkilatıdır. Özellikle ilk karşılaşmaları sokaklarda devriye hizmeti veren ekipler ve polis merkezleri ile olmaktadır. Sonrasında ise, çocuklar ile ilgili eğitimler almış, çocuk polisliği bölümünde istekli çalışan görevliler ile karşılaşır. Bu tanışıklık suça sürüklendikten sonra mevzuat çerçevesinde yapılacak olan adli işlemler ile devam eder. Polisin bütün bu süreçte takip ettiği işlemler Birleşmiş Milletler çocuk hakları sözleşmesi gereği hazırlanan yasal düzenlemelere göre olmaktadır. Fakat Ankara’da 193 polis üzerinde yapılan bir araştırmada, polislerin bu süreçte; a-) çocuklara kelepçe taktıkları, b-) suçu işledikleri yeri göstermeye götürdükleri, c-) avukat bulunmadan teşhis işlemi yaptırdukları, d-) dosyayla ilgili olarak çocuğa bilgi vermedikleri, e-) sivil polislerce birçok defa dinlendikleri, f-) araştırmaya katılan polislerin 1/4’ünün çocukların gözaltı sürelerinin uzatılabileceğini düşündükleri (Öntaş, 2006:73-74), gibi eksiklikler tespit edilmiştir.



Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 27. oturumunda 8 Haziran 2001 tarihinde Türkiye hakkındaki sonuç gözlemleri raporunda çocuklara özellikle yargılama öncesi gözaltına alınma sırasında yapılan işkence ve kötü muameleye ilişkin bildirilmiş bir çok olayda gerçekleşen, çocuğun işkenceye veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulmaması hakkının ihlal edilmesi nedeniyle derin bir endişe duyulduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, bir çok olayda polis ya da jandarma gözetimi altındayken çocukların başkalarıyla görüştürülmeden tutulduğu, işkence ve kötü muameleden korunmayı sağlayacak şekilde avukat bulundurmaya izin verilmediği ve yasada öngörülmediği halde, sorgunun savcı önünde yapılmadığı belirtilmiştir (Öntaş, 2008: 21-37).

Sürecin tamamen adli bir olay olması ve adli makamların yetkili olması nedeniyle polis ile yerel yönetimler bu aşamada bir etkileşim içerisinde bulunmamaktadırlar. Hâlbuki suç sonrasında yönetiminde de yerel yönetimler çocuk polis birimleri ile iletişime geçerek suça sürüklenen çocuk ve ailesi hakkında bilgi sahibi olabilmelidir. Yerel yönetimler, bu vesileyle kendi sorumluluk alanı içerisinde yaşayan bir ailenin sorunları ile ilgilenip veri tabanı oluşturarak, aile ve çocuğa sosyalleşmede psikolojik katkılarda dâhil olmak üzere birçok fayda sağlayabilirler. Bu sayede çocuğun tekrar suça sürüklenmesinin önüne geçme imkânı bularak topluma kazandırılmasında katkıda bulunabilirler. Ayrıca sadece suça sürüklenen bir çocuk değil suçun mağduru da bir çocuk olabilir. Mağdur olmuş bir çocuğa da sosyal ve psikolojik olarak destek sağlamak suçun önlenmesine katkı sağlayacaktır. Suçtan mağdur olan çocuğun sosyal yaşama yeniden uyumunun sağlanması yerel yönetimlerin sorumluluk alanı içerisinde bulunmaktadır. Çocuk suçluluğunu önlemede önemli rol oynayabilecek polisin çocuk hakları konusunda bilgilendirilmesi ve bunun da ötesinde bir bilinç geliştirilmesi oldukça önemlidir. Bu nedenle Türkiye'de geliştirilmesi gereken polisin hizmet işlevi çocuk adalet sisteminin alt yapısını oluşturacaktır (Öntaş, 2008: 21-37).

Kocaeli'nde uygulanmakta olan; 167 Gülen Yüz projesi, çocukları suça konu olmaktan çıkarmak ve "Huzur Kenti Kocaeli" algısı oluşturmak amacıyla Kocaeli Toplum Destekli Polis Şube Müdürlüğü öncülüğünde gerçekleştirilen bir projedir. Projeye daha önce suça karışmamış ama sahip oldukları sosyal çevre gereği, suça sürüklenme riski taşıyan ve eğitimlerine devam eden roman çocukları dahil edilmiştir. Çocukların benimseyebilecekleri -olumlu- rol modelleri olmadığı için temel amaç çocuklara rol model oluşturmak ve bu çocukların akranlarına örnek olmalarını sağlamaktır. Ayrıca proje kapsamında çocuklara doğru özgüven aşılanmakta ve çocukları sosyal etkinliklere yönlterek kaliteli zaman geçirmeleri sağlanmaktadır. Projeye kelebek etkisi oluşturularak, küçük değişikliklerle büyük sonuçlar elde edilmesi beklenmektedir (Turan, 2012: 563-665).

Adliye

Yukarıda anlatılan polis sürecinden sonra, Türkiye'de suça sürüklenen çocuk için adli yargılama süreci başlamaktadır. Bu süreçte kanunen reşit olmayan şahısların dosyaları çocuk mahkemeleri tarafından incelenmektedir. Herhangi bir tutukluk kararında ise çocuklar, çocuk tutukevlerine gönderilmektedirler. Bunun haricinde yine adli makamlar bünyesinde Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlükleri bulunmaktadır. Denetimli serbestlik, ceza yargılamasının parçası ve bir ceza infaz yöntemidir. Sosyal anlamda denetimli serbestlikte, kişinin ıslahı ve topluma kazandırılması esas kabul edilmektedir. Türk hukuk sisteminde denetimli serbestlik, kişinin işlediği bir suç nedeniyle tutuklanması ya da mahkemece hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi sonucunda cezaevine girmesi yerine, cezasını toplum içerisinde gözetim ve denetim altında çekmesini ifade etmektedir. Buna göre, denetimli serbestlik, alternatif bir infaz sistemi olarak hukuk sisteminde yer almaktadır. Şüpheli, sanık veya hükümlüler için, hapsin alternatifi olan bu sistemde, hükümlü şarta bağlı olarak serbest bırakılmakta ve kendilerine birtakım yükümlülükler getirilmektedir (Koçak ve Altun, 2010, 105).

Modern çocukluk paradigması çerçevesinde çocuğun yetişkinlerden farklı olduğu varsayımından hareket ederek çocuğa özgü yasal ve örgütsel düzenlemeler geliştirilmiştir. Bu düzenlemelerden belki de en önemlisi suça yönelen ve suç işleyen çocuklarla ilgilidir ve gelişmiş ülkelerde bu çocuklara yönelik bir çocuk adalet sistemi oluşturulmuştur. Bu sistem çocuğun yetişkinlerden ayrı yargılanması ve ayrı kurumlarda yeniden toplumsallaşmasının sağlanması amacıyla kurulmuştur (Öntaş, 2008: 21-37).

Bu süreçte, Yargı kurumuna da kuşkusuz önemli görevler ve sorumluluklar düşmektedir. Cezaevinde kalan çocuklardan yarısından fazlası, "tutukluysa" ve tutukluluk süreleri giderek uzamakta bu durum yargı sisteminde ciddi bir tıkanmanın varlığını göstermektedir. Kamuoyu, bu tıkanmanın giderilmesi için, gereksinim duyulan adımların, bir an önce atılmasını beklemektedir (Yıldız, 2009: 1105-1112).



Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu'nun 16. maddesine göre "Koruma kurulları; adalet komisyonunun bulunduğu yerlerde Cumhuriyet Başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet Başsavcısı vekili ya da Cumhuriyet Savcısının başkanlığında; baro temsilcisi, belediye başkanı veya görevlendireceği yardımcısı, Cumhuriyet Başsavcısı tarafından belirlenecek bir ceza infaz kurumu müdürü, denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürü, milli eğitim müdürü, sosyal hizmetler müdürü, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı temsilcisi, teşkilâtı bulunan yerlerde Türkiye İş Kurumu müdürü, Ziraat ve Halk Bankası müdürleri, varsa ticaret ve sanayi odaları, ziraat odaları, borsalar, esnaf ve sanatkârlar birliği yöneticileri ile; varsa kamuya ait fabrikalar ile istekleri hâlinde o yerde şubesi bulunan kamuya yararlı dernek veya vakıflar ve özel bankaların yönetici seviyesindeki temsilcilerinden Cumhuriyet başsavcısı tarafından uygun görülenlerin katılımı ile oluşur (5402 Sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu)."

Aynı kanunun 17. maddesi, "Şube müdürlüklerinden iletilen suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunların çözümü ile ceza infaz kurumlarından salıverilen hükümlülerin meslek veya sanat edinmelerinde, iş bulmalarında, sanat sahibi olanlar ile tarım işletmeciliği yapmak isteyenlere araç ve kredi sağlanmasında, işyeri açmak isteyenlere yardım edilmesinde ve karşılaştıkları diğer güçlüklerin çözümünde yardımcı olmak, çocuk ve genç hükümlülerin öğrenimlerine devam etmelerini sağlamak, diğer hükümlülere bu konuda yardımcı olmak ve Kanunla verilen diğer görevleri yapmak,"la söz konusu kurulları görevlendirmiştir (Yalvaç, 2010:712).

Çocuk veya gençler arasında görülen basit hukuka aykırı fiiller, kural olarak yetişkinlik dönemindeki kriminal kariyerin bir başlangıcı değil, onların gelişim evresinin bir parçası olmaktadır. Bu tespitle, bütün genç veya çocukların, gelişim evrelerinin bir parçası olarak mutlaka suç işleyeceği değil, şayet böylesi kanuna aykırı fiillerin görülmesi halinde bu durumun abartılmaması, cezai tedbirlere başvurma aklına gelebilecek ilk alternatif olmaması gerektiği anlatılmak istenmektedir (Toprak, 2011: 313-330).

Herhangi bir yargı kararında çocuğun yaşam koşullarının, kişiliğinin ve eğitim durumunun araştırılmaması, suçun bireysel, bedensel vb. nedenlerine odaklı, yani küçüğün yararını gözetken koruyucu bir yaklaşımdan ziyade "suça" odaklı bir yaklaşım içinde olmak anlamına gelmekte ve bu durum korumacı refah modelinden uzaklaşmak (İrtiş, 2011: 100-105) olarak kabul edilmektedir.

Yasal düzenlemelerdeki yetersizlikler göz önüne alındığında Türkiye'de risk altında yaşayan "tüm çocukların korunması" açısından, önemli eksiklikler olduğu görülmektedir. Çocukların olumsuz yaşam koşullarının iyileştirilmesi hedefine ulaşılması, sadece ailelerin sorunları artık kronik hale geldikten sonra çocuklar hakkında kurumlara yapılan müracaatlarla değil, ancak hak-temelli bir kavrayışla olanaklı hale gelebilecektir (Yolcuoğlu, 2009).

Çocukeyi (İslahevi)

İslahevi kavramı, 1800'lerin başında ortaya çıkıncaya kadar suç işleyen çocukların kaldıkları yerler; İngiltere gibi birçok Avrupa ülkesinde sığınma evleri, fabrika, hapisane, okul, hastane ve yetim evi gibi adlar almıştır. İslahevleri; ev benzeri, eğitim ve disiplinin yer aldığı kurumlardır. Bu süreçte; diğer önemli değişme, yetişkinlerden farklı yargılanmalarını sağlayacak çocuk mahkemelerinin kurulması olmuştur. Çocuk mahkemeleri çocuğun ne yaptığı değil neden yaptığı üzerinde durmaktadır. Profesyonel gözetim görevlileri sistematik olarak çocuğun problemlerini tanımlamak ve çözümlerini bulmak üzere rapor hazırlamaktadırlar. Bu yaklaşım hastaların teşhis ve tedavisine dayalı medikal modelden kaynaklanmaktadır. Ayrıca çocuklar için yetişkin cezaevlerinden farklı olarak mahkemeye çıkıncaya kadar kalacakları tutukevleri yapılmış ve suça yönelen çocukların tedavi ve bakımında kurum yerine toplumda aile içinde bakım modelleri geliştirilmiştir (Öntaş, 2008: 21-37).

İslahevleri, suç işleme sonrasında çocukların en son karşılaştıkları kurumdur ve Türkiye'de çocuk eğitim evleri ve tutukevleri olarak iki çeşit uygulama biçimi bulunmaktadır. Bu yerler çocukların ihtiyaçlarına uygun bir biçimde hazırlanmış yerlerdir. Ancak unutulmaması gereken husus şudur: bir çocuk için özgür olduğu yer en doğru yerdir. Bu süreçte buldukları ortamlarda ilgili kuruluşlar rehabilitasyon faaliyetleri uyguladıkça da yerel yönetimler kendi yetki alanları içerisinde kalan çocuk evlerinde bulunan çocukların rehabilitasyon süreçlerini takip ederek katkıda bulunabilirler veya örnek rehabilite merkezlerini faaliyete geçirebilirler.



Türkiye’de uzun yıllardır, çocukları korumak için, toplum temelli, çocuk yararını gözeten alternatif hizmetler üretilmemiş ve genellikle “kurum bakımı” ön plana çıkarılmıştır. Ancak, araştırma sonuçları kurum bakımının çocuklar için sakıncalı olduğunu ve onların sağlıklı gelişimini engelleyici bir uygulama olduğunu göstermektedir. Çocukların korunmasında kurum bakımı tedbirinin, çocukla ilgili başka bir çözüm bulunamadığı durumlarda uygulanabilecek son seçenek olması gerektiği (Yolcuoğlu, 2009) bilinmektedir.

YEREL YÖNETİMLER VE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Belediyeler başta olmak üzere yerel yönetimler ile güvenlik hizmeti sunan polis arasında sıkı bir işbirliği, dayanışma ve bilgi alışverişi büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimler kentteki yapılaşmayı güvenlik hizmetlerini kolaylaştıracak nitelikte gerçekleştirmelidir. Belediye hizmetlerinde sosyal ve ekonomik yönden güçsüz kesimlere pozitif ayrımcılık gösterilmelidir (Bilgiç, 2008, 279-283). Şehir suçları ve asayiş bozukluğu, yerel yönetimlerin önünde ilk sırada duran, araştırmacı ve tartışmacılar için birinci öncelikli konudur. Halkın önemli bir oranını etkileyen suçun, yüksek ekonomik ve sosyal maliyeti, maddi kayıpları, aileler ve mağdurlar açısından zarar ve duygu rahatsızlıklarıyla maddi refaktan zevk almayı engelleyen sonuçları vardır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2005: 12-40). Yerel yönetimler, güvenlik konusunu sağlamak için, sorumlu oldukları bölgelerdeki, bölgesel politika alanlarındaki hedeflerini etkilemek suretiyle, dolaylı olarak bir anahtar rol dahi oynayabilirler (Bursa Emniyet Müdürlüğü, 2013).

Bu süreçte, hükümetler, yerel yönetimler ile yakın bir işbirliği içinde olacaklardır ve onlardan aşağıdaki hususlar istenmektedir;

- A-Suçları azaltmada, suçları azaltma programlarında kentlerin güvensizliğinin anahtar element olduğu ve yerel problemlere yerel çözümler gerektiği hususlarından dolayı yerel politikaları kabul etmek,
- B-Yerel yönetimlerin Avrupa Yasaları doğrultusunda, yerel idareleri ve demokrasiyi güçlendirmek,
- C-Suçların önlenmesinde, yerel yönetimlerin sorumluluklarını artırmak ve uygun finansal kaynaklara sahip olmasını sağlamak.
- D-Geleneksel çözümlerin belirlenebildiği ve yerel ihtiyaçların en iyi anlaşıldığı yerlerde, yerel düzeyde karar alınabilmesine imkân sağlamak için, merkezi hükümetlerin, merkezleşme ve kontrol derecesini azaltmak,
- E-Yerel bütçe ve kaynakların kamu içinde kalmasının sağlamak,
- F-Halk kapasitesinin vatandaşlık eğitimine doğru geliştirilmesini beslemek (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2005: 12-40)

Suç önleme hareketi, oldukça geniş ve çeşitli faktörleri bünyesinde bulundurur. Bu çeşitlilikten dolayıdır ki, toplumun farklı sektörlerinin ortak sorumlulukları vardır. Polis ve adliye güçleri, günlük yaşamda meydana gelen karışıklara karşı tek çözüm olarak görülemez. Bu yüzden yerel seviyede suçla mücadele için yalnız kamu kuruluşlarından ziyade çok sektörlü gelişmeler araştırılmalı ve uygulanması teşvik edilmelidir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2005: 12-40).

Bunlar çok geniş olabilir, örneğin halk otoritelerinin temsilcileri, politikacılar, özel ve gönüllü sektörler, basın, eğitim otoriteleri, polis, yerel halk, gençlik ve spor, sosyal ve sağlık konuları, iş ve istihdam, hapisane yönetimi, adli sistem, gençlik kurulları (komisyonları), yabancılar danışma kurulları, toplu taşıma yetkilileri, sosyal konut edindirme büroları, kiralama kurumları, iş dünyası, doktorlar ve eczacılar gibi sağlık hizmeti sunan meslek mensuplarının dernekleri ve kitle iletişim araçları (Bursa Emniyet Müdürlüğü, 2013).

Böyle ortaklıklar, şayet etkili olacaklarsa, gerekli bütçe ve kullanılmaya hazır kaynaklarla donatılmalıdır. İlgili değişik yapılar arasındaki işbirliği, hala son zamanların bir olgusudur. Bir çok kuruluş polis, adliye, yerel yönetim daireleri, gönüllü kuruluşlar, özel güvenlik şirketleri ve yerel halk birlikte çalışmaya alışık değillerdir. Onlar kendi kurallarına göre bağımsız hareket etmeye devam etmektedirler. Onlar birlikte hareket etmenin önemini farkında oldukları halde, karşılıklı dayanışma olarak birbirlerinin işlerine yönetme hakkının bir direnme oluşturacağından, bu, yine de, her bir kuruluş içinde şok dalgaları oluşturabilir. Bundan dolayı, böyle zorlukların üstesinden gelme ve



ortaklara bir süreklilik ölçüsü verme işinin yerel politikaların koordinatörlerine verilmesi gerekli olabilir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013: 385-410).

Çocukların işlemiş oldukları suçların artması şu gerçeklere bağlı olabilir; genç nesil, aile yapısındaki zayıflık, işsizlik ve başarı şansının düşüklüğü hususlarından etkilenirler, gözlerinin önünde bulunan, almaya güçlerinin yetmediği malların bolluğu onları ayartabilir. Televizyondaki şiddet, yasaklanan ve izin verilenler tam belirli olmayan hususları aşındırabilir. Suça başvurma, yanlış bir şekilde, kendi üstünlüğünün kabul ettirmenin bir yolu olarak sık sık görülebilir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013: 385-410).

Çocuk suçluluğunun önlenmesi sürecinde, yerel yönetimlerden, aşağıdaki hususlarda katkı beklenmesi yararlı olacaktır (Bursa Emniyet Müdürlüğü, 2013):

A-Çocuk suçlarıyla mücadele etmekte kullanılan geleneksel yöntemler ve metotların artık kullanımının uygun olmadığını kabul etmek.

B-Çevrede bulunan gençlere, resmi olarak çok önemli insanlar rolü vermek ve onların ilgisini ve işbirliğini aktif olarak artırmaya çalışmak.

C-Özellikle riskte olanları işe alma, çevrelerinin iyileştirilmesinde, onların yaşadıkları çevrede anlamlı bir role sahip olmalarını sağlamaya çalışarak genç nesle özel ilgi göstermek,

D-Suçun, düşük eğitim seviyesi ile bağlantılı olduğunu kabul etmek ve güncel olarak eğitimde başarı seviyelerini artırmaya çalışmak,

E-Doğru sorular sorup cevaplarını dinleyerek, doğrudan onları ilgilendiren konularda, onları konulara dahil ederek, genç neslin problemlerin bir parçası olduğunu ve onlara karşı birer “ortak” (işbirliği içinde olunan) olarak davranılması gerektiğini kabul ederek, genç nesil ile gerçek diyalog kurmak,

F-Daha fazla yerel ve bölgesel forumlar ve sürekli gençlik komisyonları kurmak gibi, gençliğin girişimleri için finansal destek vermek (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2005: 12-40).

Polis ile İşbirliği: Ne polis kuvveti ne de yerel yönetimler, karşılıklı danışma ve işbirliği olmaksızın, suçu önleme politikalarını aktif bir biçimde uygulayamazlar. Bazı ülkelerde yeni yasalar, yerel yönetimler ile polis kuvveti arasında işbirliği oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Suç konuları ve engel olma çalışmaları üzerine yerel halk ile olan iletişimin ve halkın açığa vurulan endişesini hesaba katmak için, belediyeler en iyi pozisyona sahip olacaklardır. Belediyeler, yerel şartları tam olarak anlayacaklar ve yerel halk ile bir güvenlik duygusu geliştirme konusunda en iyi pozisyondadırlar (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013: 385-410).

Bu nedenlerle, yerel yönetimler için aşağıdaki hususlar önemlidir;

A-Suç azaltmaya yönelik tedbirleri ve işbirliğini azaltan aşırı bürokratik ve yönetsel engelleri kaldırmak,
B-Suç önlemeyle ilgili değişik kuruluşlar arasındaki karışıklığı önlemek ve iyi bir koordinasyon sağlamak,
C-Tek biçim olarak yaya devriyelerin, yerel suçları engellemek için, en iyi metot olarak halk tarafından algılanmasını ve onların (yaya devriyelerin) artırılmasının, suçu daha iyi önlemedeki başarıda, daha iyi bir olasılıkla polis-halk işbirliğini geliştireceğini kabul etmek,

D-Polis güçlerini, yerel halk yapısını yansıtmak şeklinde personel karışımını sağlamaya teşvik etmek,

E-Sık sık, dışarıda demokratik kontroller yapan, serbest güvenlik güçlerinin artmasına önlemek,

F-Belediye polis gücü kurmayı göz önüne alarak, hükümet ve polis yetkilileri ile ilgili gerekli anlaşmaları sağlamlaştırmak,

G-Bir belediye polis gücünün, bir kez belirli bir yasa ile kurulması ile, yerel yönetimin kontrolü altında yer almasını, belirlenmiş sorumluluklara, uygun mali kaynağa, yüksek standartta teknik ekipmanlara ve liyakatli (mesleğinde uzman) personele sahip olmasını sağlamak,

H-Belediye polisi ile genel kolluk (polis) arasında, farklı rol paylaşımı içinde, birbirini tamamlayıcı hususları açıklığa kavuşturarak, bir işbirliği sistemi geliştirmek (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2005: 12-40).

Halkla İşbirliği: Yerel demokrasilerde halkla işbirliği, yerel halka yetki veren ve yerel yönetimlere halkın ihtiyaçlarına cevap vermeye ve hizmet sağlamayı geliştirmeye imkân vermesi bakımından, iki yönlü süreç olmalıdır.



İşbirliği, halkın güveninin artmasına yardımcı olmalı ve suçu, suç korkusunu ve tehdit edici davranışları azaltarak, yaşam standardının iyileşmesini sağlamalıdır. Gerçekten, yerel halkın katılımı, çevreyi geliştirmeye, halka sunulan hizmetlerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesiyle, özellikle, etkili bir ekonomik hizmet veya istihdamı teşvik etmeyi amaçlayan projeler ile ilgili olsun veya olmasın, halkın ve sosyal çevrenin geliştirilmesi için, bütün programların temeli olmalıdır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013: 385-410).

Basit tedbirlerin sürekli olarak bir birleşimi ve çözümlere yerel halkı dâhil etmek çok etkilidir. Yerel yönetimler, mümkün olan en yüksek katılımı planlamaya ve hizmetlerin dağıtımına çalışmalıdır. Bunu, halkın suçların azaltılması ile ilgili yakından ilişkilendirilmesi takip eder. Suç ve suçlulukla ilgili uzman sivil kuruluşlar, uygulama deneyimi, bilgi ve bağlantı imkanlarına sahip olmaları bakımından, değerlidir (Bursa Emniyet Müdürlüğü, 2013).

İmalat, Ticaret ve Özel Sektör ile İşbirliği: Suçu azaltıp emniyet ve güveni artırmak, ortaklık ve özel sektör girişimini geliştirmek için hayati rol oynar. İş ve ticari sektör, her toplumun yaşam kalitesinde hayati rol oynar. Yüksek suç oranları, bir toplumda iş yatırımları için temel isteksizlik sebebidir ve suç oranı hakkında halkın algılamaları, bir bölgeye olan iş cazibesini etkiler. Şayet araba suçları ve hırsızlık önemli ölçüde azaltılırsa, bu, sigorta şirketlerinin tavırlarını etkileyecek ve bir işi yürütmenin fiyatını azaltacaktır (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013: 385-410).

Bir girişimde anahtar oyuncular olarak özel sektörle yapılan ortaklık, coşkulu sonuçlar doğurabilir ve bir iş ve yerel halkın artan bir şekilde kullanacağı şehir merkezi çevresi yaratabilir. Kapalı devre televizyon sistemi kullanmak, güvenli araba parkları, iş sahalarının güvenliğinin artırılması, kullanılabilir durumsal tedbirler arasındadır (Bursa Emniyet Müdürlüğü, 2013).

Bununla birlikte, kamu ve özel ortak çalışabileceği diğer birçok yollar vardır. Açık bir şekilde, sermayenin birleştirilmesi en önemlisinden biridir. Sık sık, bu, sektörlerin bir proje üzerinde birlikte çalışma zamanlarına ayırdıkları bir sahadan çekilen personel ile birleşen kaynaklar tarafından, daha fazla sağlanabilir. Bunlar, dükkân hırsızlığı, ev hırsızlığı ve iş sahalarına zarar vermeyi azaltmak için girişimlerini, alışveriş merkezi güvenliğini artırmayı ve cadde ve araba parklarını daha fazla çekici yapmayı içerebilir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2013: 385-410).

27

DEĞERLENDİRME

Türkiye'deki sosyal politika açısından, "çocuğun korunması" konusunu devlet politikası haline getirerek, tüm toplumun entegre edileceği, yeterli kaynak ve finansman sağlanan çağdaş bir çocuk koruma sistemi oluşturmak (Yolcuoğlu, 2009) gerekmektedir. Çocukların suç işlemede, içinde yaşadığı "sosyal çevre" tetikleyici rol oynamaktadır. Çocuk suçluların, "aile" ve "akran" çevresi "kriminojen" unsurlar barındırmaktadır. Çocuklar, suç üreten ve ergen için ciddi risk oluşturan bir çevreden gelmektedir. Cezaevinden tahliye olan çocuğun, bahsi geçen "kriminojen" ortama geri dönüşü onun tekrar cezaevine girmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Suç üreten ortamın bertaraf edilmemesi söz konusu fasit dairenin devamı etmesi anlamına gelmektedir (Yıldız, 2009: 1105-1112).

İşlenen suç kamuya ve bireye zarar vermektedir. Bu süreç, şüpheli şahsın yakalanması ve mahkeme sonuçlanana kadar olan süreçte şüphelinin ailesinin etkilenmesi de katıldığında kamunun personel giderleri dahil olmak üzere ülke ekonomisinin ve huzurunun çok ciddi bir kaybı anlamına gelmektedir (Geleri, 2010:24). Suç ile mücadelede ve suçun önlenmesinde, ne polisin ne de yerel yönetimlerin yapacakları çalışmaların yeterli olamayacağı görülmektedir. Bu nedenle, suç ile mücadele; yönlendirme, tasarım, kaynaklar ve sürdürülebilirlik başlıkları altında incelenmektedir. Her bir başlığın altında belirlenen aşamalarda; kent plancıları, hukukçular, emniyet görevlileri, mimarlar, sosyologlar, ekonomistler ve psikologlar gibi pek çok farklı disiplin ile halk, gönüllüler, sivil toplum kuruluşları, merkezi ve yerel yönetimler etkin ve işbirliği içinde çalışarak başarı (Ataç, Gürbüz, 2009:32) sağlayabileceklerdir. Bu açıdan bakıldığında yeni sistemle birlikte ortaya çıkan en etkili yönetim biçimi yönetim olmaktadır.

Çocuğa etki eden, onu biçimlendirip şekil veren en önemli faktör, toplumsal yapıdır. Nasıl bir gelecek inşa edilmek isteniyorsa ona uygun bir toplumsal yapı kurulmak zorundadır" (Fişek, Şensoy, 2008:22). Yani gelecekte, suçlu bir dünya istenmiyorsa, bugünden çocuklar için yeni yaklaşımlar belirlenmeli ve uygulanmalıdır.



Çocuk suçluluğunun engellenmesi amacıyla toplumsal olarak yapılması gerekenler şunlardır:

A-Ulusal düzeyde cezai müeyyideler yerine, çocuğun yüksek menfaati ilkesi benimsenerek çocukları özgürleştirici, eğitici ve sosyal düzene adaptasyon sağlayıcı rehabilite merkezleri oluşturulmalı ve cezai gözetim tedbirlerinden önce yerel yönetimlerin uygulayabileceği kademeli tedbirler için yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

B-Ulusal veya yerel düzeydeki eğitim faaliyetlerinde okullarda farklı etnik, dini gruplardan gelen öğrencilere dayanışmaya dayalı eğitim sistemleri geliştirilmelidir.

C-Yönetişim anlayışı içerisinde yerel yönetimler, her ilçede o ilçede ikamet eden öğretmen, doktor, esnaf, avukat, muhtarlar gibi meslek gruplarının yer aldığı tamamen sivillerin oluşturup başkanlığını yaptığı, yerel yönetimler ve taşra kuruluşlarının temsilcilerinin dahil olduğu ilçe güvenlik konseyleri oluşturulmalıdır. Aynı yapıyı illerde de ilçe konsey üyelerinin en az ikisinin katılım ile oluşturulmalıdır. Bu ilçe güvenlik konseyleri tavsiye niteliğinde kararlar alabilmeli ve yerel yönetimler ile taşra kuruluşlarını bağlayıcı nitelikte olmalıdır. Ayrıca konseyin yapmış olduğu tavsiyeler medya yoluyla yerel halk ile paylaşılmalıdır.

D-Yerel yönetimler ile taşra kuruluşları müşterek olarak çocukları, aileleri, bölge halkını, muhtarları bilinçlendirici toplumsal ve medeni değerlerin devam etmesini ve sürdürülebilirliğini sağlayacak, gençlerin topluma daha çabuk uyum sağlamasına yardımcı olacak projeler geliştirmelidir.

E-Her yerel yönetim birimi Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS)'nden faydalanarak, sorumluluk bölgelerindeki sorunlu alanları belirlemelidir.

F-Çocukların okullarda veya diğer sosyal ortamlarda kendilerini ifade edebilecekleri ve yönetimine katılabilecekleri fırsatlar oluşturulmalıdır. Yani çocuklara sorumluluk vererek eğitimlerini sürdürmeleri sağlanmalıdır.

G-Çocuk adalet sisteminde çocuklara yönelik pozitif ayrımcılık ilkeleri belirlenerek uygulanmalıdır.

Yerel yönetimler daha katılımcı ve daha sosyal içerikli projeler üretmektedirler. Belediyeler suç önleme politikalarının geliştirilmesi konusunda daha aktif roller oynamalıdır. Bir il veya yerleşim bölgesindeki sorun bir başka il veya bölge ile aynı özellikleri taşımayabilir. Bir il veya bölgede uyuşturucu ekimi çok ciddi bir sorunken başka bir yörede gençlerin gece saatlerinde toplanıp alkol almak suretiyle çevreyi rahatsız etmesi öncelikli bir sorun olabilir. Bu nedenle her ilin veya bölgenin kendi koşulları dikkate alınmak suretiyle suç önleme politikaları belirlenmelidir. Bu faaliyetlerin daha sağlıklı ve etkin yapılabilmesi için ise merkezîyetçi yaklaşımın ötesine geçilerek yerinden yönetim modeline uygun “yerel sorunlara yerel ölçekte çözümler” geliştirilmelidir (Geleri, 2013).

Yeni yönetim anlayışı, eski olguların çok ötesine geçerek çocukların suç işlemiş bile olsalar adli süreçle tanışmalarını zorlaştırmak durumundadır. Çünkü çocuk suçluluğunun önlenmesinde en etkili yöntem; çocukların yaşadıkları sosyal çevreye karşı olan güvenlerini yeniden kazanmaları ve o çevreye ait oldukları hissini yeniden canlandırılması veya devam ettirilmesidir. Bu cezalarla elde edilebilecek bir sonuç değildir. Bu konuda başarı, çocukları sosyal çevrenin her yönüne ve faaliyetine dâhil ederek (Batzeli,2007:19) elde edilebilir. Deneyimler, her yasal düzenlemenin ancak uygulamaları ile bütünsel bir anlam kazandığını göstermektedir. Genel olarak sosyal hizmetler ve özelde ise korunmaya muhtaç çocuklar sorunu, hem merkez hem yerel yönetim düzeyinde izlenecek politikaların toplumsallık niteliği ile değer kazanacaktır (Alada, 2007: 14-22).

Yerel yönetimlerle ilgili olarak, çocukların korunma ihtiyacı ya da suça sürüklenen çocuklar, mağdur çocuklar açısından asıl olan çocukların bu duruma düşmesinin engellenmesidir. Yani önleyici hizmetlere ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bunun için de yerel yönetimlerin asıl rollerinin burada ortaya çıkarılması ve yerel yönetimlerin destekleyici hizmetlere yani önleyici hizmetlere ağırlık vermeleri gerekmektedir. Çocuk yuvaları, anaokulları açmak bunun dışında çocuk parkları yani, çocukların haklarını kullanabilmelerine ilişkin olan ve çocuk olmaktan doğan, ailelere destek hizmetlerinin önleyici hizmetler biçiminde yerine getirilmesi gerekmektedir (Sayta, 2007: 39-41).

Yapılan çalışmalarda daha çok alt gelir grubuna mensup insanların yaşadığı bölgelerdeki okullarda suç oranının ve şiddetinin yoğun olduğu gözlenmektedir. Bu tür yerlerde yerel yönetimlerin ve diğer kurumların bütüncül çalışmasıyla, rekreasyon alanları genişletilmeli ve genel olarak insanlar özel olarak ise çocuklar ve gençler spor (Kılıç, 2011: 106-116) faaliyetlerine yönlendirilmelidir.

Çocuk suçluluğunun önlenmesi hususunda, hizmetlerin yürütüleceği altyapının oluşturulmasında, bu amaçla taraflar ve ilgili kuruluşlar arasında işbirliğinin sağlanmasında, beslenme hizmetleriyle kültürel ve sportif etkinliklerin yürütülmesinde yerel yönetimler yönlendirici kuruluşlardır. Hizmetin bütününde sürecin denetimi, yerel yönetimlerin temel görevidir (Piyal, 127-158).



KAYNAKLAR.

ALADA, A. (2007). “*Yerel Hizmet Boyutunda Yerel Yönetimlerde Çocuk,*” **Sosyal Hizmetlerin Yerel Yönetimlere Devri Hakkında Yasa Tasarısı-Bilimsel Eleştiriler-**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 14-22.

AYDIN, H. A. (2009). “*Güvenlik Hizmetlerinde Yerelleşme,*” **Değişik Yönleriyle Yerelleşme,** Ankara.

AYTAÇ E, GÜRBÜZ D. (2009), “*Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinlerarası Güvenlik Politikaları*” **Polis Bilimleri Dergisi,** 11(1), s. 25-46.

BALCIOĞLU, İ, KOCABAŞOĞLU N, SAVRUN, B. M. (2000). “*Suç, Göç, Çocuk,*” **Yeni Symposium,** 38 (2): 51-55 [http://www.yenisymposium.net/fulltext/2000\(2\)/ys2000_38_2_2.pdf](http://www.yenisymposium.net/fulltext/2000(2)/ys2000_38_2_2.pdf) (Erişim Tarihi, 23. 01. 2013).

BATZELİ, K. (2007). “**Çocuk Suçluluğu, Kadınların Rolü, Aile ve Toplum Raporu**” http://www.unicef.org.tr/tr/search/index/70_A6_0212/2007 Raporu, (Erişim Tarihi 25. 01. 2013).

BAYINDIR, N, ÖZEL A, KÖKSAL, E. (2007). “*Çocuk Suçluluğu Demografisi Kütahya Şehri Örneği*” **Polis Bilimleri Dergisi,** Cilt:9 (1-4) , s.95-108.

BİLGİÇ, V. K. (2008). “*Güvenlik Hizmetlerinin Sunumunda Yerel Yönetimlerle İşbirliği,*” **Bölgesel Sorunlar ve Türkiye: Sorunlar-Tehditler-Fırsatlar,** (Ed. Ahmet Hamdi Aydın, Seyhan Taş, Saniye Adıgüzel), Kahramanmaraş 2008, s. 279-283.

BURSA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ. (2013). “*Kent Suçlarını Önleme,*” Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Tanımlanan Proje Olarak; “Bir demokratik toplumda günlük yaşam içinde şiddete cevaplar.” Avrupa Konseyi Yayını <http://tdp.bursa.pol.tr/index.php?s=tdp&ss=kent> (Erişim Tarihi 20. 05. 2013)

ÇAKIR B. (2013). “*Çocuk Suçluluğu ve Önlenmesi*” http://www.tavsiyedyorum.com/makale_4897.htm , (Erişim Tarihi 25. 01. 2013).

DPT. (2001). **Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Raporu.** Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2001.

DUYAN, V. (2011). “*Çocuk Suçluluğunun Önlenmesinde Ailenin ve Okulun Önemi,*” **Suçta Sürüklenen ve Mağdur Çocuklar,** (Ed. Süleyman Hançerli, Bilal Sevinç, Cüneyt Güner, Muzaffer Cihad Özer), SABEV yayınları, Ankara-Aralık 2011, s.168-175.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2005). **Şehir Suçlarının Önlenmesi: Yerel Yönetimler İçin Bir Rehber.** Emniyet Genel Müdürlüğü Yayın No: 396, (Çev. İsmail Yılmaz), Ankara-2005,

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2013). **Toplum Destekli Polislik (TDP) Hizmet Standardı ve Uygulamaları.** Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, http://www.asayis.pol.tr/belge/TDP_Hizmet_Standardi_ve_Uygulamalari.pdf (Erişim tarihi: 10.05.2013)

ERGENÇ, S. ve AYDIN H. (2010). “*Yerel Yönetimlerin Çocuk Suçluluğunu Önlemedeki Rolü-1-2-3*”, <http://sedatergenc.blogcu.com/etiket/suçluluk> (Erişim Tarihi 27.12.20109).

EROL, N. ve ŞİMŞEK Z. (2006). “*Çocukların Anne Babaları Tarafından Terkedilmelerini ve Kurumlara Bırakılmalarını Nasıl Önleyebiliriz?*” **Küreselleşen Dünyada; Sosyal Hizmetlerin Konumu, Hedefleri ve Geleceği Sempozyum Sunum Kitabı,** Nisan 2006 Antalya, s.4-9



FİŞEK, H. ve ŞENSOY, N. (2010). “Çocuk Suçluluğunda Öncü Çalışmalar ve İki Doktora Tezi”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/262/2345.pdf> (Erişim Tarihi 27.12.2010).

GELERİ, A. (2010). “Şehirlerde Suç Önleme Politikalarının Geliştirilmesi”, **Polis Bilimleri Dergisi**, 12(3) s.23-39.

GELERİ, A. (2013). “Yerel Sorunlara Yerel Çözümler,” <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/360/yerel-sorunlara-yerel-cozumler.aspx> (Erişim Tarihi 23. 01. 2013).

GÖÇ, L. (2006). “Çocuk Suçluluğu ve Polisin Yaklaşımı”, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Projesi**, 2006 http://www.kutuphane.ksu.edu.tr/e-tez/sbe/T00557/Lutfu_goc.pdf (Erişim Tarihi 27.12.2010)

HDK Raporu. (2008). **Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Uygulanmasının İzlenmesi**. Çocuk Hakları Serisi 8, Ankara.

IŞIK, H. (2006). “Çocuk Suçluluğu ve Okullarla İlişkisi,” **Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, Cilt 7, Sayı 2 (2006), s. 287-299.

İRTİŞ, V. (2011). “Türkiye’de Çocuk Ceza Adaletinin Refah Modelinin Temel Kıstasları Çerçevesinde Bir Değerlendirmesi,” **I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi, Yetişkin Bildirileri Kitabı**, İstanbul, s. 100-105.

KEPENEKÇİ, Y, K, ve ÖZCAN, A. Y. (2001). “Okullarda Suçun Önlenmesi,” **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt: 33(1-2):153-163.

KILIÇ M. (2011). “Serbest Zaman Etkinliklerinin (Rekreasyonun) Çocuk Suçluluğunun Önlenmesindeki İşlevinin İncelenmesi,” **I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi, Yetişkin Bildirileri Kitabı**, İstanbul, s. 106-116.

KOCAAĞA P., ÖZCAN S., ZENGİN E. (2011). “Birlikte Yönetim Modeli Olarak Yönetişim,” **Balkan Studies I**, Cyril and Methodius University Press, Skopje, Macedonia, 2011, s. 524-539.

KOÇAK, O., ALTUN, S., “Ceza İnfaz Kurumundaki Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Hükümlü İstihdamına Katkıları”, **Çalışma İlişkileri Dergisi**, Cilt 1 Sayı 1, s. 95-117.

KONANÇ, E (2011), “Çocukları Korumak ve Yargılamakla Görevli Organlar”, <http://www.auf.ankara.edu.tr/auhf-yayinlari-arsivi/armaganlar/mahmut-kologlu-armagani/konanc.pdf> (Erişim Tarihi 10.02.2011).

ÖCEL, N (2002). **İletişim ve Çocuk: İletişim Ortamlarında Çocuk ve Reklam Etkileşimi**. İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4341, İstanbul 2002, s. 103

ÖNTAŞ, C, Ö (2006). “Çocuk Hakları Perspektifi Bağlamında Karakol ve Çocuk Şubesinde Çalışan Polislerin Suça Yönelen Çocuklara Yaklaşımı” **Polis Bilimleri Dergisi**, 8 (3-4) 2006, s.49-78.

ÖNTAŞ, Ö, C. (2008). “Çocuk Adalet İstemi ve Çocuk Polis İlişkisi,” **Toplum ve Sosyal Hizmet**, Cilt 19, Sayı 2, Ekim 2008, s. 21-37

ÖZKALP, E. (2004). **Davranış Bilimlerine Giriş**. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

PİYAL, B. (1994). “Çalışan Çocukların ve Gençlerin Sorunlarının Çözümünde Katılımın Sağlanması ve Yerel Yönetimlerin Önemi,” **Gençlik ve Kent Yönetimi** içinde (Ed. Ferzan Bayramoğlu Yıldırım) WALD Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, Kent Basımevi, İstanbul, s. 127-158.

POLAT, O (2010). “Çocuk Suçluluğu” <http://www.kriminoloji.com/cocuk%20suclulugu.htm> (Erişim Tarihi 27.12.2010)



SAYDAM, A (2011). “*Haklı Çıkmaktan Bıkmadım*”, **Akşam Gazetesi**, 13.04.2009 http://www.aksam.mediyator.com/2009/04/13/yazar/12365/ali_saydam/hakli_cikmaktan_bikmadim.html (Erişim Tarihi 23.03.2011).

SAYITA, S, U. (2007). “*Çocuğu Koruma Kanunu Çerçevesinde Sosyal Hizmetlerin Sorumluluğu*,” **Sosyal Hizmetlerin Yerel Yönetimlere Devri Hakkında Yasa Tasarısı-Bilimsel Eleştiriler-**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, s. 39-41.

SEMERCİ, N, ÇOPUROĞLU C, SEMERCİ Ç, YILMAZ, A. S. (2006). “*Korunmaya Muhtaç Çocuklar Kapsamında Yeni Bir Model Önerisi: Koruyucu Okul*,” **Küreselleşen Dünyada; Sosyal Hizmetlerin Konumu, Hedefleri Ve Geleceği Sempozyum Sunum Kitabı**, Nisan 2006 Antalya, s. 146-158.

SOLAK, A (2011). “*Türkiye’de Çocuk Suçluluğu ve Mağduriyeti*,” **I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi, Yetişkin Bildirileri Kitabı**, İstanbul, s. 71-99.

TOPRAK, U. (2011). “*Çocuk Suçluluğunun Karakteristik ve Yapısal Özellikleri*,” **TBB Dergisi**, (95), s. 313-330.

TOSUNOĞLU D (2011), “*İletişim Doktorları Polisler Oyunu Bozdu*” **Akşam Gazetesi**, 12.04.2009 http://www.aksam.mediyator.com/2009/04/12/haber/guncel/2459/_kucuk_hanlmlar_beyler_oyunu_bozdu.html (Erişim Tarihi; 23.03.2011).

TURAN, İ. (2012). “*Çocuk Suçluluğunun Önlenmesinde Türk Polis Teşkilatı: 167 Gülen Yüz Projesi*”, **Prof. Dr. Cihangir Akın’a Armağan**, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, s. 563-665.

Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, “**X. Kalkınma Planı Çocuk Özel İhtisas Komisyonu, Ön Rapor**” Raportör Doç. Dr. Hakan Acar. <http://www.onuncuplan.gov.tr/cg15/Belgeler/Çocuk%20ÇG-%20Ön%20rapor%20ve%20alt%20çalışma%20grupları%20raporları/Ön%20rapor-çocuk%20çalışma%20grubu.pdf> (Erişim Tarihi, 23. 01. 2013).

Wikipedia, “*Çocuk Hakları*” http://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ocuk_haklar%C4%B1 (Erişim Tarihi :24.03.2011).

YALVAÇ, G. (2010). **Ceza ve Yargılama Hukuku Yasaları: Türk Ceza Kanunu**. Ankara, Adalet.

YAMAN. E, EROĞLU. Y, BAYRAKTAR. B, ÇOLAK .T. S. (2010). “*Öğrencilerin Güdülenme Düzeyinde Etkili Bir Faktör: Okul Zorbalığı*,” **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı 20, Nisan-Mayıs-Haziran 2010 <http://www.akademikbakis.org/20/04.pdf> (Erişim Tarihi 21. 01. 2013).

YILDIZ, Ö (2009). “*Toplumsal Değişme Sürecinde “Çocuk Suçluluğunda” Yeni Boyutlar*,” **VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi**, “Toplumsal Dönüşümler Ve Sosyolojik Yaklaşımlar”, Adnan Menderes Üniversitesi Aydın., http://www.Sosyolojidernegi.Org.Tr/Kutuphane/İcerik/Yildiz_Ozkan.Pdf (Erişim Tarihi 21. 01. 2013), s. 1105-1112

YOLCUOĞLU, İ. G. (2009). “*Türkiye’de Çocuk Koruma Sisteminin Genel Olarak Değerlendirilmesi*,” **Aile ve Toplum Dergisi**, Yıl: 11, Cilt:5, Sayı: 18, Tem-Ağu-Eylül 2009, http://ismetgalip.com/wp-content/uploads/2010/07/turkiyede_ck_degerlendirme.pdf (Erişim Tarihi, 23. 01. 2013).

Zaman Gazetesi (2011). *Kocaeli’de “Beni de Kazanın” projesi*, 2009 <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=926501&title=kocaelide-beni-de-kazanın-projesi&haberSayfa=0> (Erişim Tarihi; 23.03.2011).

ZEYTİNOĞLU, S. (1989). “*Çalışan Çocuklar ve Sokak Çocukları*,” **Türkiye’de Çocuğun Durumu, 1990’ların Çocuk Politikası Kongresi**, T. C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı ve UNICEF, Ankara, 1989, s. 241-252.

